[2024] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 36 : 2024 ਆਈ ਐਨ ਐਸ ਸੀ 343

ਸ਼ਿਵਾਨੀ ਤਿਆਗੀ

ਬਨਾਮ

ਰਾਜ ਯੂ.ਪੀ. ਅਤੇ ਹੋਰਧਿਰਾ

(2024 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1957-1961)

05 ਅਪ੍ਰੈਲ 2024

[ਸੀ. ਟੀ. ਰਵੀਕੁਮਾਰ' ਅਤੇ ਰਾਜੇਸ਼ ਬਿੰਦਲ, 'ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਮਾਮਲਾ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਾਧਾ ਤੇਜ਼ਾਬ ਹਮਲੇ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ

ਸਿਰਲੇਖ

ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ, 1973 - ਐੱਸ. 389 - ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਸਜ਼ਾ ਪੈਂਡਿੰਗ ਅਪੀਲ, ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ - ਤੇਜ਼ਾਬੀ ਹਮਲਾ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਪੀੜਤ - ਪੀੜਤ ਨੇ ਦੁੱਖ ਝੱਲਿਆ 30-40 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੜਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਗਾੜ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸਦਾ ਚਿਹਰਾ - ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ। 307/149 ਅਤੇ 326ਏ/149 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਅਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ – ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ - ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ:

ਆਯੋਜਿਤ: (ਪ੍ਰਤੀ ਸੀ. ਟੀ. ਰਵੀਕੁਮਾਰ, ਜੇ) ਸਿਰਫ਼ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਤੱਥ ਇੱਕ ਖਾਸ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੈਦ ਅਤੇ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ, ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਾਵਰ ਯੂ/ਐਸ ਦੀ ਮੰਗ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। 389 ਬਿਨਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ - ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਦਿੱਤੇ ਪੈਰਾਮੀਟਰਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ – ਐਸਿਡ ਹਮਲਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮੂਲ ਮਨੁੱਖ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸਥਾਈ ਵਿਗਾੜ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਜਿਊਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ - ਨਿਰਪੱਖ ਨਿਰਣਾ ਸਿਰਫ ਮਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੰਗ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਨਾ ਕਰਨਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਯੂ/ਐੱਸ. 389 ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ਾਬ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਔਰਤ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਥਾਈ ਵਿਗਾੜ ਹੋ ਗਿਆ- ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੀਤੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਗੇ। 25 ਲੱਖ, ਅਤੇ ਉਹ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਸੀ। 21

---

*ਲੇਖਕ

ਸ਼ਿਵਾਨੀ ਤਿਆਗੀ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਿਰਾ

ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏਅਪੀਲ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਦੇਰੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ - ਗੰਭੀਰਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼ਾਮਲ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀਪਾਵਰ ਯੂ/ਐਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਾਪਦੰਡ। 389- ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਿਰਪੱਖ ਨਿਰਣੇ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਪਾਸੇ, ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ [ਪਾਰਸ9-12] - **ਆਯੋਜਿਤ: (ਪ੍ਰਤੀ ਰਾਜੇਸ਼ ਬਿੰਦਲ, ਜੇ) (ਪੂਰਕ)** ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ, ਅਨੁਪਾਤਕ ਹੋਣ, ਜੇਕਰ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜਾਂ ਜੇ, ਕਿਸੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪਰਾਧ, ਅਦਾਲਤ ਬਿਨਾਂ ਸਜ਼ਾਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈਵੈਧ ਕਾਰਨ, ਉਹੀ ਉਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂਸਿਸਟਮ ਫੇਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇਨੂੰ 25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾਪੀੜਤ - ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਰਕਮ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ21 ਰੁਪਏ ਖਰਚਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆਇਲਾਜ 'ਤੇ ਲੱਖਾਂ, ਪੀੜਤ ਅਜੇ ਵੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ - ਕਮਜ਼ੋਰੀਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈਕੋਰਟ ਚਲੀ ਗਈਪਿਛਲੇ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਲਈ ਅਤੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇੱਕ ਡਿਮਾਂਡ ਡਰਾਫਟ ਹੈਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆਜ਼ਮਾਨਤ ਬਾਂਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ - ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆਸੁਧਾਰ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸੀਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈਸਜ਼ਾ ਦੇ ਮੁਅੱਤਲ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਪੀੜਤ, ਜੋ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ - ਇਹਇਹ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ "ਬਲੱਡ ਮਨੀ" ਸੀਪੀੜਤ ਜਿਸ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਪ੍ਰਣਾਲੀ [ਪਾਰਾ 6, 7, 13

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ

ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸੀ.ਟੀ. ਰਵੀਕੁਮਾਰ, ਜੇ.

*ਭਗਵਾਨ ਰਾਮ ਸ਼ਿੰਦੇ ਗੋਸਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਦੀ*ਗੁਜਰਾਤ [1999] 3 **ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ** 545 : **(1999) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 421;**ਕਿਸ਼ੋਰੀ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਰੂਪਾ ਅਤੇ ਹੋਰ [2004] **ਪੂਰਕ. 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ** 628:**(2004) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 638**; ਅਨਵਰੀ ਬੇਗਮ ਬਨਾਮ ਸ਼ੇਰ ਮੁਹੰਮਦ **ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਿਰਾ**. [2005] ਸਪਲਾਈ. 3 **ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ** 287 : **(2005) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ** 326; ਖਿਲਾੜੀ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇਹੋਰ [2009]

ਡਿਜੀਟਲ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

1 **ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ** 543 : **(2009) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 23**; ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਵਿ.ਹਸਮਤ [2004] **ਪੂਰਕ**. 3 **ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ** 132 : (2004) 6 **ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ**

175 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਰਾਜੇਸ਼ ਬਿੰਦਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਚ ਜੇ.

ਪਰਿਵਰਤਨ ਕੇਂਦਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਹੋਰ [2015]12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 607 : **(2016) 3** ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 571 : **2015 ਆਈ ਐਨ ਐਸ ਸੀ 893**;*ਸੁਰੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਜਨਾ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਅਤੇਹੋਰ* **[2017] 13** ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1 : **(2017) 16 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 466 :** 2017 **ਆਈ ਐਨ ਐਸ ਸੀ 1296;** *ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ* ਬਨਾਮ. ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ ਉਰਫ ਪੱਪੂ ਅਤੇ **ਹੋਰ (2019) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 373 : 2019 ਆਈ ਐਨ ਐਸ ਸੀ 377;** *ਦੀਪਕ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਦੇਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ* [2022] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1 **: (2022)8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 559 : 2022 ਆਈ ਐਨ ਐਸ ਸੀ 610;** *ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ* [2012] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 753 **: (2012) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 303 : 2012 ਆਈ ਐਨ ਐਸ ਸੀ 419;** *ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੂਫੀਆਨ* **ਐਸਐਲਪੀ(ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 1960 ਦਾ 2022 ਦਾ ਫੈਸਲਾ16.01.2024** *ਨੂੰ; ਸਹਿਬ ਆਲਮ ਉਰਫ ਗੁੱਡੂ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫਝਾਰਖੰਡ ਅਤੇ ਹੋਰ* **(2022) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ.1874- ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ.**

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕੋਡ, 1973; ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860.

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਤੇਜ਼ਾਬ ਹਮਲੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ; ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ; ਉਮਰ ਕੈਦ;ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਵਾਧਾ; ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਵਿਗਾੜ; ਦਾ ਦੁੱਖਕੈਦ; ਦੇਰੀ; ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ; ਸਥਾਈਜਵਾਨ ਔਰਤ ਦੀ ਵਿਗਾੜ; ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ; ਅਪਰਾਧੀਕਾਨੂੰਨ; ਅਨੁਪਾਤਕਤਾ; ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ; ਮੁਆਵਜ਼ਾ; ਖੂਨਪੈਸਾ।

ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਕੇਸ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1957-2024 ਦਾ 1961

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 12.12.2023 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਸੀ ਆਰ ਐਲ ਏ ਨੰਬਰ 2467, 996, 801, 1155 ਅਤੇ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਨਿਆਂਇਕਤਾ ਦਾ2021 ਦਾ 467

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰੀ

ਨਿਰੰਜਨ ਸਾਹੂ, ਵਕੀਲ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਵਿਨੈ ਨਵਰੇ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਰਜਤ ਸਿੰਘ, ਦਿਵਯਾਂਸ਼ੂ ਸਹਾਏ, ਸਾਰਥਕਚੰਦਰ, ਅਖੰਡ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ, ਅਨਿਲ ਵਰਮਾ, ਤੁੰਗੇਸ਼, ਸ.ਨਗਿੰਦਰ ਕਸਾਨਾ, ਰਾਜੇਸ਼ ਰਾਠੌੜ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪਲਕ ਮੁੰਜਾਲ, ਆਦਿਤਿਆ ਸ਼ਰਮਾ,ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਅਰੁਣਾਚਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਹੁਕਮ

ਆਰਡਰ

ਸੀ.ਟੀ. ਰਵੀਕੁਮਾਰ, ਜੇ.

ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

1 ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁਇੰਟੂਪਲੇਟ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੇਜ਼ਾਬੀ ਹਮਲੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਈ ਪੀੜਤਾ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨਾ,ਨਿੱਜੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਾਧਾ

2 ਕੈਪਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸਵੈ-ਇੱਕੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪੀੜਤ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆਆਮ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ - ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

3 ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 389 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਸੀ.ਆਰ. ਪੀ ਸੀ") ਲੰਬਿਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ(ਐੱਸ) ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਈ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ। ਦਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਬੰਧ ਆਦੇਸ਼ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮੁਅੱਤਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਈ। ਉਕਤ ਲੋੜ ਹੈਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਧਾਨਿਕ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਬੁਲਾ ਰਹੀ ਹੈ ਧਾਰਾ 389 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ, ਸੀ.ਆਰ. ਪੀਸੀ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈਨਿਰਪੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

4 ਅਸੀਂ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸੰਬੰਧਿਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਵਾਂਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਹੈਧਾਰਾ 389, ਸੀ.ਆਰ. ਪੀ.ਸੀ. ਲਈ ਛੋਟੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਕੈਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ, ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨਾ ਆਮ ਨਿਯਮ ਹੈਅਤੇ ਇਸਦਾ ਅਸਵੀਕਾਰ ਅਪਵਾਦ ਹੈ। **(ਭਗਵਾਨ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦੇਖੋਰਾਮਾ ਸ਼ਿੰਦੇ ਗੋਸਾਈ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ [1])**

---

1 [1999] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 545 : (1999) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 421

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸਥਿਤੀ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚਦੀ ਧਾਰਾ 389 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਮੰਗੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸ਼ੋਰੀ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਰੂਪਾ ਅਤੇ ਹੋਰ।[2], ਪੈਰਾ 4 ਅਤੇ 5 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: -

> "4. ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 389 ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਅਪੀਲ ਲੰਬਿਤ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਅਮਲ ਅਤੇ ਰਿਹਾਈ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ. ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਹੈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਧਾਰਾ 389 ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਲਈ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰੇਗੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਰੁੱਧ. ਜੇਕਰ ਉਹ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਕਤ ਅਦਾਲਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮੁਚੱਲਕੇ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਸਬੰਧਤ ਪਹਿਲੂਆਂ ਅਤੇ ਮੁਅੱਤਲੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਰੁਟੀਨ ਦੀ ਗੱਲ.
>
> 5.ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨਿਰਪੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਮਾਮਲਾ ਅਤੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਸ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਰੰਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ। ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ ਕਾਰਕ ਜੋ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਹਾਈਕੋਰਟ ਕੋਲ ਤੋਲਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਹੈ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ-ਜਵਾਬਕਾਰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਸਨ।

5. ਅਨਵਾਰੀ ਬੇਗਮ ਬਨਾਮ ਸ਼ੇਰ ਮੁਹੰਮਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਿਰਾ [3] ਇਹ ਪੈਰਾ 7 ਅਤੇ 8 ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖਿਆ: -

> "7. ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਰਸਰੀ ਪੜਚੋਲ 'ਤੇ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਮਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਗੈਰ-ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ. ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਟਾਲਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ,

---

[2004] ਪੂਰਤੀ. 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 628 : (2004) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 638
[2005] ਪੂਰਤੀ. 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 287 : (2005) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 326

ਫਿਰ ਵੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੇਸ ਹੈ, ਪਰ ਸੰਪੂਰਨਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤਣ ਲਈ ਅਤੇ ਨਾਦੇ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ.
8. ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਈਮ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਕੁਕਰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ. ਅਦਾਲਤਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਹੋਰ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਕ ਵੀ ਹਨ:

1. ਇਲਜ਼ਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਸਹਾਇਕ ਸਬੂਤ;
2. ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਦੀ ਵਾਜਬ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦਾ ਗਵਾਹ ਜਾਂ ਖਦਸ਼ਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ;
3. ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਚਾਰਜ ਦੇ.

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਮ ਗੋਵਿੰਦ ਉਪਾਧਿਆਏ ਬਨਾਮ ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ (2002), 3 ਐਸਸੀਸੀ 598, ਪੂਰਨ ਬਨਾਮ ਰਾਮਬਿਲਾਸ (2001) 6 ਐਸਸੀਸੀ 338 ਅਤੇ ਕਲਿਆਣ ਚੰਦਰ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜੇਸ਼ ਰੰਜਨ (2004) 7 ਐਸਸੀਸੀ 528 ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ।

6. **ਕਿਸ਼ੋਰ ਲਾਸ** ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਉੱਪਰ) ਅਤੇ ***ਅਨਵਰੀ ਬੇਗਮ*** ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਉੱਪਰ) ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਖਿਲਾਰੀ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ [4] ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ।
7. ਧਾਰਾ 389 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ। ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ., ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ,

---

4 [2009] 1 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 543 : (2009) 4 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 23

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪੀੜਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚੁਣੌਤੀ ਦੀ ਸਥਿਰਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਤੱਕ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 307/149 ਅਤੇ 326ਏ/149 ਸਮੇਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀੜਤਾ ਦੀ ਉਮਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਗਭਗ 31 ਸਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਲਫਿਊਰਿਕ ਐਸਿਡ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਸਰੀਰ 30 ਤੋਂ 40 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੜ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਤਮ ਜੈਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ, ਛਾਤੀ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਡੂੰਘੀ ਸੜਨ ਲੱਗੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਗੰਭੀਰ ਸਨ।

8. ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਲੰਬਿਤ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ।

9 ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਧਾਰਾ 389 ਸੀ ਆਰ ਪੀ ਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। *ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ। ਹਸਮਤ*[5], ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 302, ਆਈ ਪੀ ਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਕਤਲ ਵਰਗੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਦੇ ਅਧਿਐਨ 'ਤੇ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ, ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਵਰਗੇ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਧਾਰਾ 389 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਵੀ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੈਦ ਦੀ ਤੱਥ, ਜਿਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 389 ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

---

5 [2004] ਪੂਰਕ 3 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 132 : (2004) 6 ਐਸਸੀਸੀ 175

ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ, (ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ), ਲੰਬਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਥੋੜੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 389, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਦਿਆਂ, ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਿਆਦ ਲਈ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਕੈਦ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਲਗਭਗ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਅਨੁਕੂਲ ਸੱਦਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ ੩੮੯ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਵਾਕਾਂਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਵੀ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸਜ਼ਾ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਪੀਲਾਂ 'ਤੇ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਜਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਅਪਣਾਉਣ ਨਾਲ ਜਲਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲੰਬੀ ਕੈਦ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਸਬੰਧਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਆਂ) ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ(ਆਂ) ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

10 ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੇਖਣ ਅਤੇ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਨਾਰਾਜ਼ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਵਾਨ ਔਰਤ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ਾਬੀ ਹਮਲਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਗਾੜ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਤਾ ਚੱਲੇਗਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਡਿਮਾਂਡ ਡਰਾਫਟ ਜ਼ਰੀਏ 25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨਗੇ, ਜਿਸ 'ਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਸਬੂਤ ਹਨ ਕਿ ਪੀੜਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਲਾਜ ਲਈ 21 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੈਰਾ 10 ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲੇਗਾ ਕਿ ਉਕਤ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਅਤੇ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਲਗਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਪੈਰਾ 10 ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"10. ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੋ ਬਚਾਅ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੀ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ, ਮੇਰਠ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪੀੜਤਾ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਡਾਕਟਰੀ ਇਲਾਜ ਲਈ 25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਲੰਬੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਅਪੀਲਾਂ ਸਾਲ 2021 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਅਤੇ ਨੇੜਲੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਦਲੀਲ ਲਈ ਸੂਚੀਬੱਧ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ।

11 ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਰ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 389 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੰਕਰਮਿਤ ਹੈ। ਇੱਕ ਤੇਜ਼ਾਬੀ ਹਮਲਾ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਵਿਗਾੜ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਦੇ ਉਸਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੋਹ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਾਰੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਸਰਸਰੀ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 389 ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

12 ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ 'ਚ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਚਰਚਾ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਵਿਵਾਦਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨਗੇ। ਇਹ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ, ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

13 ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸ਼ਿਵਾਨੀ ਤਿਆਗੀ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਵਾਨੀ ਤਿਆਗੀ ਵੀ. ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਿਰਾ

ਆਰਡਰ

ਰਾਜੇਸ਼ ਬਿੰਦਲ, ਜੇ.

1. ਮੈਂ ਭਰਾ ਸੀ.ਟੀ. ਰਵੀਕੁਮਾਰ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਵਿਸਥਾਰਤ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਤੇਜ਼ਾਬੀ ਹਮਲੇ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਜੋ ਪੀੜਤਾ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਪੀੜਤ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਵਿਗਾੜ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਵੇਖਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।
2. ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਪੇਪਰ ਬੁੱਕ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੀ ਜ਼ਮੀਰ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਈ। ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਅਸੀਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ 09.04.2024 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠਾਂ ਵੀ ਇਹੀ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

   "ਛੁੱਟੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋ ਗਈ।

   ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ.

   ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ 9.4.2024 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਬੰਧਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ 'ਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸੂਰਤ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਲੈ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

   2.1 ਮੈਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ, ਪਰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ.

3 ਮੁੱਖ ਆਧਾਰ ਜਿਸ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਇਲਾਜ 'ਤੇ ਲਗਭਗ 21 ਲੱਖ ਰੁਪਏ (ਸਿਰਫ 21 ਲੱਖ ਰੁਪਏ) ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦਾ ਚਿਹਰਾ ਵਿਗਾੜ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪੀੜਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਪੀੜਤਾ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਫਿਰ, ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਮੂਹਿਕ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ 25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ (ਸਿਰਫ 25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ) ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਜੋ ਪੀੜਤਾ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਡਾਕਟਰੀ ਇਲਾਜ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਡਿਜੀਟਲ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

ਇਸ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਰਾਜ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਸਲਾਹਕਾਰ। ਨਿੱਜੀ ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ, ਦੇ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪੀੜਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ 25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ (ਸਿਰਫ 25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ) ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਲੱਗਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਵਿਵਾਦਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰਾ 10 ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"10. ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੋ ਬਚਾਅ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੀ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ, ਮੇਰਠ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪੀੜਤਾ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਡਾਕਟਰੀ ਇਲਾਜ ਲਈ ਅਤੇ ਲੰਬੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਅਪੀਲਾਂ ਸਾਲ 2021 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਅਤੇ ਨੇੜਲੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਦਲੀਲ ਲਈ ਸੂਚੀਬੱਧ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਵੀ 25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ।

4 ਕਿਉਂਕਿ ਪੀੜਤ ਵੀ ਸਦਮੇ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਸੁਧਾਰ ਅਰਜ਼ੀ 1 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰਠ ਦੇ ਚੀਫ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ। 21.02.2024 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 12.12.2023 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਚ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੇਰਠ ਦੇ ਚੀਫ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਡਿਮਾਂਡ ਡਰਾਫਟ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਪੀੜਤ ਡਰਾਫਟ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਜੇ ਵੀ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਹਨ

---

1. ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਿਸ. ਸੁਧਾਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 2024

ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮੇਰਠ ਦੇ ਸੀਜੇਐਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਡਿਮਾਂਡ ਡਰਾਫਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

12.12.2023 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 11 ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੋਧ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਡਿਮਾਂਡ ਡਰਾਫਟ ਸੌਂਪਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਰਜਿਸਟਰਡ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਸ੍ਰੀ ਪੀਕੇ ਰਾਏ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਪੀਕੇ ਮਿਸ਼ਰਾ ਦੁਆਰਾ 04.01.2024 ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਹਨ, ਪਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਵਿਦਵਾਨ ਏਜੀਏ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਰਜਿਸਟਰਡ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਸ੍ਰੀ ਪੀਕੇ ਰਾਏ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਪੀਕੇ ਮਿਸ਼ਰਾ ਦੁਆਰਾ 04.01.2024 ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਹਨ, ਪਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਵਿਦਵਾਨ ਏਜੀਏ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਹੈ ਕਿ ਡਿਮਾਂਡ ਡਰਾਫਟ ਸੀਜੇਐਮ, ਮੇਰਠ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਹਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਾਂਡ ਭਰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਜੇ ਪੀੜਤ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਜੇ ਖਰੜੇ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਖਰੜੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੇਰਠ ਦੀ ਸੀਜੇਐਮ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦੇਣਗੇ।
ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, 12.12.2023 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸੋਧਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

5 .ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਸੀ.ਟੀ.ਰਵੀਕੁਮਾਰ, ਜੇ. ਵੱਲੋਂ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੇਜ਼ਾਬ ਹਮਲੇ ਦੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਛੂਹਣਾ ਚਾਹਾਂਗਾ, ਜਿੱਥੇ ਪੀੜਤਾ ਨੂੰ 30 ਤੋਂ 40% ਤੱਕ ਸੜਨ ਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸਦਾ ਚਿਹਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਗਾੜ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਇਲਾਜ 'ਤੇ 21 ਲੱਖ ਰੁਪਏ (ਸਿਰਫ 21 ਲੱਖ ਰੁਪਏ) ਖਰਚ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ।

6 ਅਪਰਾਧਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਅਨੁਪਾਤ ਹੈ. ਜੇ ਉਚਿਤ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜਾਂ ਜੇ, ਕਿਸੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਬਿਨਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਸਜ਼ਾ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਮਕਸਦ ਜਿਸ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

7 12.12.2023 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੀੜਤ ਨੂੰ 25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ (ਸਿਰਫ 25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ) ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਪੀੜਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਰਕਮ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੁਧਾਰ [2] ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 12.12.2023 ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇੱਕ ਡਿਮਾਂਡ ਡਰਾਫਟ ਮੇਰਠ ਦੇ ਚੀਫ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਾਂਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ, ਜੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਰਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਡਿਮਾਂਡ ਡਰਾਫਟ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨਗੇ।

8 .ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਦੁਆਰਾ ਪੈਸੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

9 ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਤੇਜ਼ਾਬੀ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈ ਰਹੀ ਸੀ, ਜੋ ਵੱਧ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਤੇਜ਼ਾਬ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਵਿਪਰੀਤ ਮਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਉਪਲਬਧ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਪਰਿਵਰਤਨ ਕੇਂਦਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ [3] ਦੇ ਪੈਰਾ 13 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ:

> **“13.** ਅਸੀਂ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ਾਬੀ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਵੇਖੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਹਮਲੇ ਇਸ ਸਧਾਰਨ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਤੇਜ਼ਾਬ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਵੰਡ ਲਈ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਕਈ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਤੇਜ਼ਾਬ ਹਮਲੇ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਬੈਠਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

2 ਅਪਰਾਧਿਕ ਗਲਤੀ ਸੁਧਾਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 12 2024

3 [2015] 12 ਐਸਸੀਆਰ 607: (2016) 3 ਐਸਸੀਸੀ 571: 2015 ਆਈਐਨਐਸਸੀ 893

ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦੇ ਕਾਰਨ। ਇਹ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਰਾਜ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਗਲਤ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈ ਰਹੇ ਤੇਜ਼ਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਿਨਾਂ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਤੇਜ਼ਾਬ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ਾਬ ਦੀ ਵੰਡ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇ।

10. ਸੁਰੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਜਨ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਵਿੱਚ[4]

ਤੇਜ਼ਾਬੀ ਹਮਲੇ ਦੇ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੇਜ਼ਾਬੀ ਹਮਲੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲਿੰਗ-ਅਧਾਰਤ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੀੜਤ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਪੈਰਾ 30 ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

> **"30.** ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਤੇਜ਼ਾਬੀ ਹਮਲੇ ਦੇ ਕੁਝ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਟ੍ਰੋਲੇਜ ਜਾਂ ਤੇਜ਼ਾਬੀ ਹਮਲੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲਿੰਗ ਅਧਾਰਤ ਹਿੰਸਾ ਵਜੋਂ ਬਦਲ ਲਿਆ ਹੈ। ਤੇਜ਼ਾਬੀ ਹਮਲੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਦਿੱਖ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹਨ ਬਲਕਿ ਬਹੁਤ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਸਦਮੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਬਣਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਤੇਜ਼ਾਬੀ ਹਮਲੇ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ 2013 ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਸੀ [ਅਪਰਾਧਕ ਕਾਨੂੰਨ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2013 (2013 ਦਾ 13)], ਫਿਰ ਵੀ ਤੇਜ਼ਾਬੀ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਖਰਾਬ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ। [ਪਰਿਵਰਤਨ ਕੇਂਦਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, (2016) 3 ਐਸਸੀਸੀ 571 : (2016) 2 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 143] ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਖਤ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਮਾਜ ਤੋਂ ਡੂੰਘੇ ਲਿੰਗ ਪੱਖਪਾਤ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ।

11. **ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੇਸ ਅਤੇ 19 ਸਾਲ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜਕੀ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ਾਬੀ ਹਮਲੇ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਹੋਰ** ਬਨਾਮ ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ ਉਰਫ ਪੱਪੂ ਅਤੇ ਹੋਰ[5], ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਪੈਰਾ 13 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ 16% ਸੜਨ ਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ

ਅਜਿਹੇ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪੈਰਾ 13 ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"13. ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਅਸੱਭਿਅਕ ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਰਮੀ ਲਈ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਜੁਰਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਨਾ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾ ਕੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

12. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੀਪਕ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ [6] ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰਾ 31 ਤੋਂ 35 ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

"ਸੀ. ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨਾ

31. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਮਕੈਨੀਕਲ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਅਤਿ-ਆਧੁਨਿਕ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਰਿਆਇਤ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ (ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ) ਲਈ ਬਹੁਤ ਠੋਸ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਹਾਲਾਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ।

32. ਡੋਲਟ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਬੈਂਚ। ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ [ਡੋਲਤ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ, (1995) 1 ਐਸਸੀਸੀ 349 : 1995 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 237] ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਆਧਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜੋ ਹਨ:

(i) ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਉਚਿਤ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਜਾਂ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼;

(ii) ਚੋਰੀ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਚਿਤ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਕੋਸ ਿਸ਼;

[2022] 4 ਐਸਸੀਆਰ 1 : (2022) 8 ਐਸਸੀਸੀ 559 : 2022 ਆਈਐਨਐਸਸੀ 610

(iii) ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਿਆਇਤ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ;
(iv) ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਫਰਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ;
(v) ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ/ਅਸਲ ਦੁਰਵਰਤੋਂ;
(vi) ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਨ ਜਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ।

33. ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਨੂੰ ਅਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਘਟਨਾ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਵੇਕ ਹਨ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਾਲਾਤ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ:

33.1. ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਮਾਮੂਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ।

33.2. ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਪੀੜਤ ਜਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ 'ਤੇ ਅਹੁਦੇ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

33.3. ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

33.4. ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਸਥਿਰ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

33.5. ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਅੰਤਰ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਪੱਖਪਾਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

33.6. ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

33.7. ਜਦੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ, ਬੇਤੁਕਾ ਅਤੇ ਗਲਤ ਹੋਵੇ।

34. ਨੀਰੂ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਕੇਸ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ [ਨੀਰੂ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ ਰਾਜ, (2014) 16 ਐਸਸੀਸੀ 508: (2015) 3 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 527], ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ [ਮਿਥਨ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ ਰਾਜ,

2014 ਐਸਸੀਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਰੇ 16031], ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ: (ਐਸਸੀਸੀ ਪੰਨਾ 513, ਪੈਰਾ 12)

> "12. ... ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਖੁਦ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੱਦ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਜੋ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ, ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਗਲਤ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਦਾਲਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੇ ਅਤਿਅੰਤ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਨਿਆਂਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਸਹੀਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

35. ਮਹੀਪਾਲ [ਮਹੀਪਾਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, (2020) 2 ਐਸਸੀਸੀ 118 : (2020) 1 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 558] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ: (ਐਸਸੀਸੀ ਪੰਨਾ 126, ਪੈਰਾ 17)

> "**17**. ਜੇ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਆਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਬੂਤ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਮੁੱਢਲਾ ਜਾਂ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ।

13. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਧਾਰ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ 21.02.2024 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼। ਆਦੇਸ਼ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਪੀੜਤਾ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ "ਬਲੱਡ ਮਨੀ" ਸੀ ਜਿਸ ਲਈ ਸਾਡੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

14. ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ [7] ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪਰਾਧੀ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਰਾ ਜਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪਰਾਧ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਹਨ ਜੋ ਜਨਤਾ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਭਲਾਈ 'ਤੇ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪੀੜਤ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰਾ 58 ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: "58. ਕਿੱਥੇ ਹੈ

"**58**. ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਸੁਲਝ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪਰਾਧ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਵਿਅਰਥ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਹਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ; ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਅੰਤਮ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਕਾਰਕ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਉਹ ਕੰਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਜਨਤਾ 'ਤੇ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸਮਾਜ ਦੀ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਛੱਡਣਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਨੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸੁਖਾਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੁਲਝਾ ਲਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਕੁਝ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਜੋੜਨਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ।

[2012] 8 ਐਸਸੀਆਰ 753 : (2012) 10 ਐਸਸੀਸੀ 303 : 2012 ਆਈਐਨਐਸਸੀ 41

ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤਹਿਤ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਦੇ ਅਪਰਾਧ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ, ਅਪਰਾਧੀ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੁਝ ਅਪਰਾਧ ਜੋ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਸੁਆਦ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਸਿਵਲ, ਵਪਾਰਕ, ਵਪਾਰਕ, ਵਿੱਤੀ, ਭਾਈਵਾਲੀ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਜਾਂ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਦਾਜ ਆਦਿ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਝਗੜੇ, ਜਿੱਥੇ ਗਲਤ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਲਈ ਹੈ, ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸੁਖਾਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੁਲਝਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਕੰਪਾਊਂਡੇਬਲ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਪਣੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਐਫਆਈਆਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਾ ਕਰਕੇ, ਨਿਆਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਦੀ ਹਾਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਸੂਚੀ ਉਦਾਹਰਣ ਭਰਪੂਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਆਪਣੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਸਖਤ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

15.ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਸੂਫੀਆਨ 8 ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਵਜੋਂ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਮ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਕੁਝ ਰਕਮ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਆਈਪੀਸੀ, ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ ਅਤੇ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਪੈਰਾ 6, ਇਸ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

"**6.** ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਕਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

2022 ਦੇ 8 ਐਸਐਲਪੀ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 1960 ਦਾ ਫੈਸਲਾ 16.01.2024 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਅੰਤਰਿਮ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਕੁਝ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

16.ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਾਹਬ ਆਲਮ ਉਰਫ ਗੁੱਡੂ ਬਨਾਮ ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ [9] ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਪਾਰਸ 2 ਅਤੇ 8 ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

"2. ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਜ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਧਾਰਾ 376, ਆਈਪੀਸੀ ਅਤੇ ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ ਤੱਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਪੈਸੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨਾ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨਾਲ ਕੀ ਭਾਰ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਜਾਂ ਦੂਜੀ ਅਦਾਲਤ ਹੋਣਾ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

8. ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਧਰਮੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਧਰਮੇਸ਼ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ। ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ (2021) 7 ਐਸਸੀਸੀ 198 ਪੀੜਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਮਾਪਦੰਡ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿਰਲੇਖ: ਨਿਧੀ ਜੈਨ

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ:

ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਬੇਦਾਅਵਾ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Yadwinder Singh
Enrl. No. P/956/2016